

Kaakkois-Suomen
ammattikorkeakoulu

South-Eastern Finland
University of Applied Sciences

PLEASE NOTE! THIS IS A PARALLEL PUBLISHED VERSION / SELF-ARCHIVED VERSION OF THE ORIGINAL ARTICLE

This is an electronic reprint of the original article.
This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Kosonen, Miia

Title: Etäyhteyksiä ja ainutlaatuista aineistoa

Version: Publisher's PDF

Please cite the original version:

Kosonen, M. (2020). Etäyhteyksiä ja ainutlaatuista aineistoa. Faili 2, 20 - 21.

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio voi erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

Tekijä(t): Kosonen, Miia

Otsikko: Etäyhteyksiä ja ainutlaatuista aineistoa

Versio: Publisher's PDF

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Kosonen, M. (2020). Etäyhteyksiä ja ainutlaatuista aineistoa. Faili 2, 20 - 21.

Etäyhteyksiä ja ainutlaatuista aineistoa

Miia Kosonen
TKI-asiantuntija
Xamk
Digitalia

Kevät 2020 jää historiankirjoihin eräänlaisena pakotettuna digiloikkana. Taloustutkimuksen Ylelle tekemän selvityksen mukaan noin miljoona suomalaista siirtyi kotikonttorille Covid-19 -epidemian alkaessa, ja noin puolet heistä tekee tai haluaisi mieluusti tehdä etätöitä myös normaaleina aikoina. Miten etätöitysharppaus on sujunut?

Etätöitä tehdään etenkin pääkaupunkiseudulla toimihenkilö- ja esimiesammateissa, valtion, kuntien ja järjestöjen palveluksessa, ja yleisesti ns. valkokaulusammateissa. Freelancerit, itsensäyöllistäjät ja pienyrittäjät ovat myös hyvin edustettuina. Vähiten suosittua etätöitä on Taloustutkimuksen selvityksen mukaan nuorimpien eli alle 30-vuotiaiden työntekijöiden keskuudessa. Etätöyläinen on myös etuoikeutettu – kaikilla tätä mahdollisuutta ei ole, kuten hoitotyössä ja kaupan alan asiakaspalvelutehtävissä.

Tietojohdamisen tutkijana sain 15 vuotta sitten seurata hissiyhtiö KONEen siirtymistä virtuaalikoouksiin. Muutos ei osaavassakaan organisaatiossa tapahtunut sormia napsauttamalla tai toivotaan-periaatteella, vaan tarvittiin hyvin

raadollisiakin keinoja, kuten matkabudjettien karsimista. Toisinaan pakko on paras opettaja. Totutut rutiinit muuttuvat, kun havaitaan, että toisinkin voi toimia. Näin on nyt käynyt etätöille.

Etätöityksen hyötyjä

Työmatkoihin ei ole tänä keväänä kulunut aikaa ja rahaa, ja alentuneet liikennemäärät ovat näkyvästi parantaneet ilmanlaatua kaupungeissa. Moni on myös suurella ilolla vaihtanut töihin ”laittautumisen” rentouteen – aamut on mukavaa ja vaivatonta aloittaa hyppäämällä verkkareihin. Tutkitustikin kuormittava matkalaukkuelämä lentokenttien terminaaleissa on jäänyt pois päiväohjelmasta. Lentäminen ei toki lopu yhdessä keväessä, mutta erityisesti liikematkustamisen ennakoidaan vähenevän pysyvästi.

Pitkän linjan etätöyläisen silmin osallistuminen palavereihin on ollut tasavertaisempaa. Käytännössä kaikki ovat etänä, sen sijaan että pieni porukka istuisi neuvotteluhuoneessa ja unohtaisi muut osallistujat oman onnensa nojaan rupatellesaan mukavia kahvin ääressä. Perustason netiketti muuttui rutiiniksi: esittäytyään, pyydetään puheenvuoroa nimellä, pidetään mikki oleluksena kiinni hälyjen välttämiseksi. Yhteisöllisyys on joidenkin saamiensa palautteiden mukaan jopa lisääntynyt. Voimia ja kuulumisia kysyvät sellaisetkin, jotka eivät sitä muutoin tekisi, ja ihmiset pitävät huolta toisistaan.

Toki myös panostus osaavaan ja digikulttuureja tuntevaan keskustelun vetäjään on tarpeen. Taidoista olennaisin on kyky pitää yllä vuoropuhelua, innostaa ja houkutella mukaan yhteiseen juttuun. Ellei tarvittavaa osaamista löydy, vuoro-vaikutus typistyy helposti kuivaksi ja tehtäväkeskeiseksi suorittamiseksi.

Haasteita

Ergonomiasta osataan jo monilla työpaikoilla huolehtia, mutta kotikonttoreilla meno on villimpää. Tauotus ja jaksotus on välttämätöntä kaikessa työssä ja korostetusti läppärin äärellä. Kokoukset ovat itsessään kuormittavia ja paljon keskittymistä vaativia, eikä niitä pitäisi edes pakon edessä ahtaa kalenteriin useita peräkkäin. Kotirauhan piirissä videon käyttö on aina vapaaehtoista. Tapaamisiin tulisi käyttää vain organisaation hyväksymiä sovelluksia, toimittaa kutsu osallistujille henkilökohtaisesti, ja informoida heitä tietojen käsittelystä ja kokousten mahdollisista tallennuksista.

Kaikki etätöyläiset eivät taivu tekniikan hyödyntämiseen yhtä sujuvasti kuin me IT-marinoituid, ja verkkokeskusteluissa onkin aika ajoittain kaipailtu henkilökohtaista tukihenkilöä jokaiseen kotiin. Varmaa on vain se, että kaikki ovat nopeasti oppineet jotain uutta – ja se on hieno uutinen tulevaisuutta ajatellen. Opitulle on käyttöä myöhemminkin.

Lapsiperheissä kevät 2020 on toki ollut kaukana normiarjen etätöitystä, koska myös koulut ovat olleet

kiinni. Tämä on väistämättä johtanut multitaskaukseen, erikoisiin työaikoihin ja rauhallisten työtilojen kaipuuseen. Erityinen kunniamaininta siis tämän tempuradan läpäiselle! Osassa perheitä eristäytymisen on kärjistänyt sosiaalisia ongelmia, ja nämä vaikutukset voivat olla kauaskantoisia.

Savolaista tehokkuutta – suattoi parantua tai olla parantumatta

Entä työnteon tehokkuus? Se riippuu täysin tilanteesta, sisällöstä ja tekijöistä. On vaarallista vetää johtopäätöksiä pelkästään työnteon tapojen perusteella. Eri kanavilla on omat vahvuutensa eikä kasvokkaisuutta ja verkkoa pidä asettaa vastakkain, vaan valita kuhunkin tehtävään parhaiten sopiva tapa.

Livekokoontuminen ei aina ole onnistumisen synonyymi. Kuten Filosofian Akatemian tutkija Markus Neuvonen (2014) kirjoittaa Puhujakoulun blogissaan, useimmat tiedekonferenssien esitelmät ovat luotaantyöntäviä ja pakollisia rituaalipuheenvuoroja, ja kaikki oikeasti merkityksellinen tapahtuu vasta päivällisellä parin viinilasillisen jälkeen. Ehkä ne esitysrutiinit voisi hyvin toteuttaa verkossakin?

Jo ihmisten temperamentit ovat sen verran erilaisia, ettei kaikkia voi ahtaa samaan muottiin ja samojen sääntöjen piiriin. Yksi nauttii saadessaan jäsentää päivän kulun vapaasti ja saa kaikki ideansa metsälenkillä – esimerkkinä tämän artikkelin kuva 1 – kun taas toinen on hukassa ilman vieressä istuvaa kollegaa ja juttukavereita. Tietojohdamista ja organisaatiokulttuureja tuntematon saattaisi erehtyä pitämään työpaikkojen kahvihetkiä ja venähtäneitä

lounaita ei-työaikana, vaikka niiden kautta välittyy valtavasti hiljaista tietoa – ja tietoa siitä, kuka tietää. Dokumentit ja asiakirjat ovat lopulta vain pieni hippunen kokonaisuudesta. Puskaradio eli ”through the grapevine” on yksi työyhteisöjen tärkeimmistä tietolähteistä.

Kuvan 1 mittaristo, työnimeltään remote-o-meter, käy yksinkertaiseksi apuvälineeksi, kun haluat arvioida, kuinka hyvin työsi soveltuu muualla kuin yhteisellä toimistolla tehtäväksi. Mihin kohtaan sijoitut kullakin kuvaajalla?

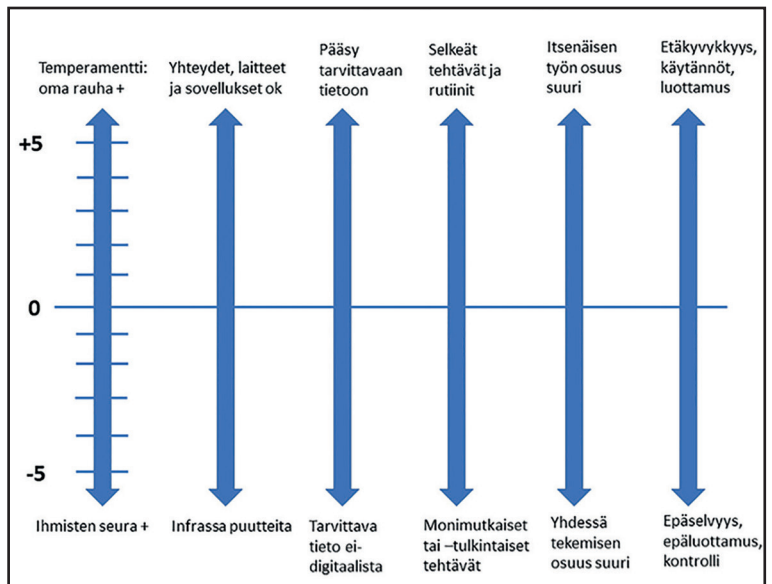
Ainutlaatuista dataa

Yhteenvetona, olemme nähneet oppimisloikan ja myös eräänlaisen laajemman yhteisöllisyyden paluun. Poikkeustilanne yhdistää ihmiset yhteydenpidon tavoista riippumatta. Varmaa on myös se, että Covid-19-keväästä on kertynyt korvaamattoman arvokasta aineistoa nykyisille ja tuleville tutkijasukupolville. Kiireelli-

sin kysymys on ymmärtää viruksen käyttäytymistä ja huolehtia ihmisten terveydestä, yhteiskunnallisten analyysien aika on myöhemmin.

Digitalia on osaltaan pyrkinyt tallentamaan poikkeuskevään digitaalista kulttuuriperintöä osana Digitaalinen avoin muisti -hanketta. Maaliskuussa 2020 suomalaisten Twitter-aktiivisuus odotetusti kasvoi, koska palvelun kautta on tarjolla nopeaa ja ajantasaista informaatiota sekä virallisista että ei-niin-virallisista lähteistä. Keskustelu on myös ollut vilkasta. Näytteeksi valitsimme hallituksen jäsenten ja valikoitujen viranomaisten tilejä. Digitaliassa Tuomo Räisäsen kehittämä sovellus kokoaa käyttäjätilien twiitit ja mediasisällöt omiin tietokantoihinsa. Myös käyttöliittymä Twitter-sovellukseen on työn alla.

Jos et vielä ole DAM-hankkeen uutiskirjeen jakelulistallamme, ota yhteyttä miia.kosonen@xamk.fi ja pysy ajan tasalla!

Kuva 1. Remote-o-meter – arvioi työsi paikkariippumattomuutta.